

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

439. meddelelse. 17. februar 1949.

B. Vejledninger.

Sygdomme og skadedyr på solbær.

Sygdomme.

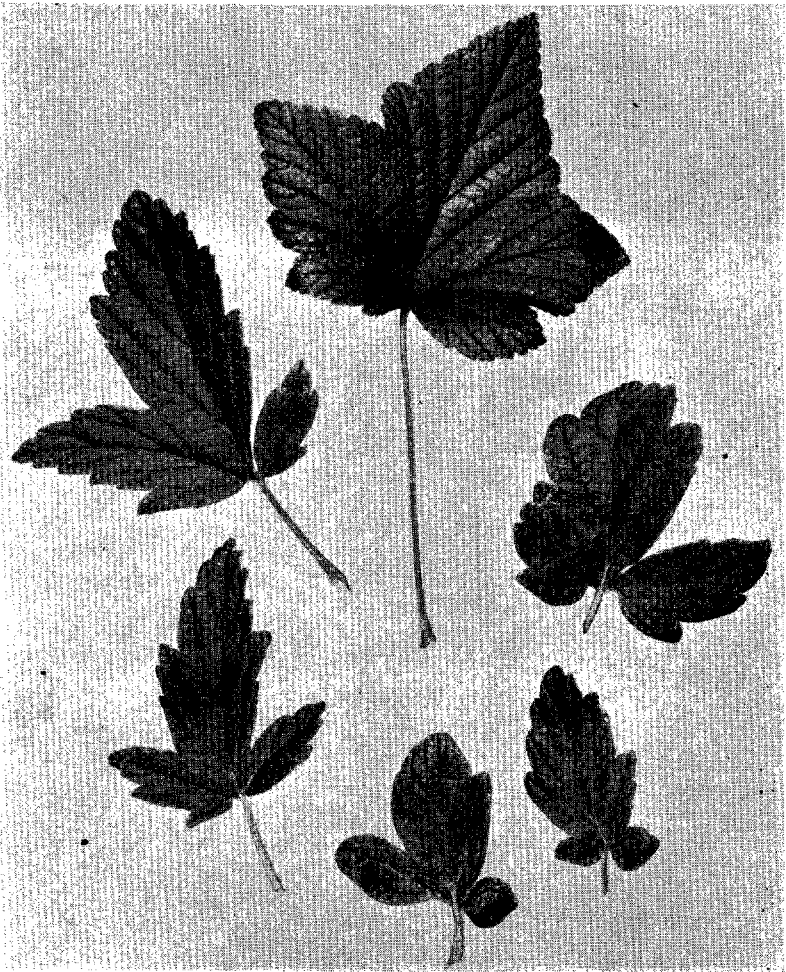
Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) ses som talrige små, rødbrune pletter på bladene. Stærkt angrebne buske kan komme til at stå omtrent helt bladløse allerede sidst på sommeren; bladfaldet begynder først på de ældste blade.

Svampen overvintrer på de nedfaldne blade, som bør nedgraves eller samles og tilintetgøres om efteråret. Bordeauxvædske 1:1:100 (1 kg blåsten og 1 kg brændt kalk eller 1½ kg melkalk eller 3 kg læsket kalk til 100 liter vand) kan sprøjtes ud lige før eller lige efter blomstringen — om fornødent udføres begge sprøjtninger samt tillige en eller flere efter bærplukning. I planteskoler sprøjtes hele sommeren med 2—4 ugers mellemrum.

Bladpletsyge (*Septoria ribis*). Bladene får små, brune bladpletter, der er nedsænkede og grå i midten, og her findes små, sorte sporehuse. De angrebne blade falder efterhånden af. Schwarze Traube lider ofte meget af bladfald, der både kan skyldes bladpletsyge og skivesvamp. Bekæmpelsen er den samme som for skivesvamp.

Filtrust (*Cronartium ribicola*) er en værtskiftende rustsvamp, hvis skålruststadium findes på fyr, særlig weymouthsfyr, hvor der i forårstiden kommer store, gule blærer på grene og stammer, der i løbet af nogle år kan dræbes. Herfra spredes svampen til solbær, som på undersiden af bladene først får en gul belægning af sommersporer og senere et brunligt filtet lag af slutsporers (vintersporer). Svampen overvintrer på fyrregrenene og smitter herfra solbær, men den synes også at kunne overvinde i solbærblade og derfra smitte såvel fyr som solbær, hvorfor bladene bør graves ned eller indsamles og tilintetgøres.

Svampen spredes over meget stor afstand (mange kilometer) fra fyr til solbær, men kun over kort afstand (få hundrede meter) fra solbær til fyr. Syge fyr bør renskæres eller fældes og brændes, og weymouthsfyr og solbær bør dyrkes så langt som muligt fra hinanden, f. eks. i planteskoler.

Solbærblade med ribbesvind, øverst et sundt blad.

Direkte sygdomsbekæmpelse er ikke let; bordeauxvædske 1:1:100 (sammensætning, se skivesvamp) kan bruges til sprøjtning af solbær lige efter blomstring og efter bærplukning, men stor virkning kan ikke forventes. Opmærksomheden må være henledet på nye specialmidler med særlig virkning mod rust.

Ribbesvind (*Ribes virus 1*) er en meget alvorlig sygdom på solbær, men desværre overses den meget ofte. Den kan også findes på ribs og andre ribes-arter, men det er sjældent. På de angrebne buske bliver bladene unormale i formen. Sunde blade har 5—7 sideribber og fint savtakket bladrand. De syge blade har færre

sideribber end normale og er ofte langstrakte eller små og rundtakkede, så de ligner naur- eller egeblade. Angrebne buske bærer kun dårligt, og de bør af hensyn til smittefaren snarest ryddes og brændes.

Sygdommen overføres med stiklinger, hvorfor buske, der skal bruges som moderplanter, om sommeren bør undersøges grundigt for ribbesvind, da sygdommen ikke kan ses om vinteren. Desuden kan sygdommen overføres af solbærmider, der bør bekæmpes, se nedenfor.

Hvis man ikke selv kan tiltrække sundt materiale, der er fri for ribbesvind og solbærmider, bør man købe fra steder, hvor der har været betryggende kontrol med fremavlen.

Visne grene. Solbærgrene, der har været normalt udviklede eller måske noget svækkede ved løvspring, dør ofte. Denne skade kan hyppigt have flere årsager; grene, som er dårligt modnede, skades ofte af frost, og efter denne svækkelse får gråskimmel let indpas; herfra kan svampen brede sig ind i sundt væv og efterhånden dræbe grenene.

Under fugtige forhold dannes grå, lødne svampepuder på de angrebne partier. Foruden gråskimmel kan også andre svampe, f. eks. kransskimmel, dræbe grenene. De syge grene bør snarest afskæres helt ned til sundt væv.

Skadedyr.

Frugttrækarbolinere og lignende sprøjtevædsker kan som regel ikke bruges så sent til frugtbuse som til frugttræer, fordi frugtbuskenes løvspring falder tidligere.

Midol og andre 666-holdige midler bør ikke anvendes til solbær, når der er ansat bær, da disse kan få en ubehagelig muggen smag deraf.

Solbærbladlus (*Rhopalosiphum ribis*) er store, lysegrønne bladlus, som sidder på undersiden af de yngre blade, som bukler og standser i væksten. Lusene har tvunget værtskifte med forskellige svinemælk-arter (*Sonchus*), hvor der om sommeren kommer et par generationer, før lusene vender tilbage til ribes-arterne, hvor de lægger æg, som overvintrer. Forskellige andre bladlusarter kan findes på solbær, f. eks. ribsbladlusen, der er mindre end solbærbladlusen og findes på undersiden af bladene, der får bukler. I spidsen af skuddene kan stikkelsbærbladlusen findes.

Skjoldlus. Solbær angribes ofte meget stærkt af skjoldlus, hvis sukkerholdige ekskrementer, honningdug, bevirker, at bær og blade bliver sorte af de branddugsvampe, som lever i honningduggen. Almindeligst er *Lecanium corni* med gul- eller rødbrune, halvkugleformede skjolde. De unge larver kommer frem i juni—juli, men vokser ikke meget den første sommer. Der er kun een generation om året. Desuden kan vinskjoldlusen (*Pulvinaria vitis*) findes på solbær. Om foråret har den en hvid ægsek under den bageste del af skjoldet, som derved hæves op.

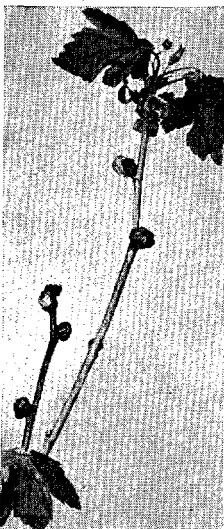
Bekæmpelse af bladlus og skjoldlus: Om vinteren bruges sådanne midler, der anvendes mod overvinrende insektæg m. m., f. eks. frugttrækarbolinenum (6—8 liter til 100 liter vand), DNC-olie (6—8 liter til 100 liter vand), svovlkalk (10 liter til 90 liter vand) eller sprøjteolie (10 liter til 90 liter vand); de to sidste dog kun mod skjoldluslarver.

Til sommersprøjtning anvendes de gængse bladlusmidler som nikotin (125—250 g 80% nikotin til 100 liter vand + spredemiddel), parathion o. lign.;

mod skjoldluslarver forhøjes koncentrationen noget, og der kan desuden bruges hvide olier (1—2 liter til 100 liter vand).

Man bør sørge for, at sprøjtevædsken også rammer bladlus, der sidder på undersiden af bladene. Man gør klogt i, før man sprøjter, at undersøge, om lusene stadig findes, da buklerne kan være løjnefaldende længe efter, at lusene er udvandrede til sommerværten. Ved anvendelse af parathionmidler er det ikke så nødvendigt at ramme lusene direkte.

Stikkelsbærorme. Forskellige larver af bladhvæpse og sommerfugle optræder hyppigst på stikkelsbær, men de kan også gå på solbær. Mod bladhvæpselarver virker især derris godt, men også pudring eller sprøjtning med DDT-midler eller sprøjtning med 1 kg Cryocid til 100 liter vand kan være effektivt mod de forskellige stikkelsbærorme.

Solbærgren med
mideknopper.

Solbærmider (*Eriophyes ribis*). Angrebet viser sig ved, at de angrebne knopper svulmer op og bliver tykke og runde. Særlig tydeligt ses de angrebne knopper om foråret, når buskene lige har brudt, så de normale knopper har givet blade og evt. også blomster, medens de syge knopper er svulmede noget, men ikke formår at springe ud. Solbærmideangreb kan sætte udbyttet betydeligt ned.

Miderne er vanskelige at bekæmpe, hvorfor der bør lægges megen vægt på, at der kun tages formeringsmateriale fra sunde buske. Har man ikke helt sunde planter, bør de kun bruges til formering, hvis man tager urteagtige stiklinger i maj og lægger stiklingerne 1 time i nikotin (125 g 80% nikotin + 1 kg sæbe til 100 liter vand); derefter skylles de i rent vand, før de stikkes.

Angrebet kan hæmmes noget ved sprøjtning med 10% svovlkalk (Goliath dog kun 8%), når buskene er så vidt udsprungne, at blomsterknopperne lige netop kan ses, men før de er begyndt at strække sig. Også hvor angrebet endnu ikke er konstateret, bør denne sprøjtning udføres hvert år for at søge angrebet forebygget.

Abonnement på korte meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan tegnes på ethvert postkontor og hos postbudet under navn af »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 2.00 kr. om året, postpenge iberegnet.

Meddelelse om adresseændring må indgives til postvæsenet.

Trykt i 19.000 eksemplarer.

478549

NIELSEN & LYDICHE (M. SIMMELKJÆR)
KØBENHAVN